

DEBAT **O**BERT 02-02-2008
“L’ÈTICA EN LA POLÍTICA”

a la Societat Recreativa de Santa Coloma de Cervelló
organitzat per CANDIDATURA DE **PROGRÉS**

ponents:

Josep Comellas, exalcalde de Santa Coloma de Cervelló
Montse Gibert, exalcaldessa de Sant Boi de Llobregat
Joan Ramell, exalcalde de Torrelles de Llobregat

Bona tarda a tothom,

Agraeixo als organitzadors que m’hagin convidat a aquest debat. En la preparació del mateix, i per mirar de propiciar sobretot el debat i la intervenció del públic, es va quedar en què cadascú intervingués només 10 minuts i ens vam repartir els temes sobre els quals volíem concretar l’ètica a la política.

A mi em van demanar que relacionés l’ètica en l’actuació política amb el nostre entorn immediat, amb el medi que ens envolta.

Abans, però, i saltant-me el guió, no em puc estar de comentar-vos una frase que em va cridar molt l’atenció quan la vaig llegir en un diari. Fa molts d’anys, molts. Era una entrevista que li feien a Felipe González pocs mesos després d’haver deixat de ser President del Govern. I en aquella entrevista, Felipe González deia que ara, en aquell

moment, reconeixia que com a governant havia pres decisions que com a ciutadà no hagués acceptat mai. Quan em van dir que avui hauríem de parlar sobre l'ètica a la política, em va venir al cap, com un llampec, aquest record de les declaracions de Felipe González i l'impacte que em van provocar. Ètica i política? Déu n'hi do!

Què s'entén per ètica? De manera breu i reconeixent que no es pot resumir en poques paraules, podríem dir que l'ètica és allò que determina el que es considera bo, adequat o moralment correcte. Cal dir, però, que per a cadascú una mateixa cosa pot ser correcta o incorrecta, en funció dels seus valors. I, pel que avui ens interessa, la connexió de l'ètica amb la política, el que pren relleu sobretot és el dilema sobre com s'ha d'actuar, tenint en compte la llibertat de l'ésser humà, a diferència dels animals que només actuen per instint i responent a estímuls.

Què s'entén per política? Entre moltes definicions que podem trobar, em quedo amb la que defineix la política com la gestió dels afers públics en representació d'una comunitat.

I és amb aquesta definició, per a mi, que agafa més relleu el concepte d'ètica aplicat a la política. És ètic que un càrrec públic s'apugi el sou per sobre de l'IPC quan puja els impostos per sobre d'aquest IPC? És ètic que un polític aprovi actuacions que no formaven part del seu programa electoral, sense fer una consulta prèvia? ...

Bé, ara sí, em cenyiré a la concreció de l'ètica amb el tema ambiental i faré unes breus pinzellades a uns temes que em donen voltes pel cap.

En primer lloc, us voldria parlar d'un terme al que fa poc temps es presta atenció: la petjada ecològica. No fa gaire temps es va començar a parlar de sostenibilitat, i gairebé ningú no sabia de què es parlava. Ara resulta que tothom en parla de si això és sostenible, de si allò no ho és. Suposo que el mateix passarà amb la petjada ecològica. Així, doncs, de què parlem quan ho fem de la petjada ecològica? S'entén com a petjada ecològica la superfície mínima que és necessària per a subministrar la matèria i l'energia bàsica requerides per una població determinada en un moment concret; és a dir, l'àrea ecològicament productiva que es requereix per poder satisfer el nostre estil i el nostre nivell de vida actual.

El mètode de càlcul de la petjada ecològica parteix de la base que cada unitat de matèria o d'energia consumida requereix una certa quantitat de territori per tal de proveir recursos per al consum o tractar els recursos que es generen. El càlcul de la petjada ecològica es centra en 5 categories de recursos: alimentació, habitatge, transport, béns de consum i serveis.

Bé doncs, amb aquesta metodologia s'ha pogut establir que la petjada ecològica de Catalunya era, l'any 1996, de 3,26 hectàrees per habitant, i l'última actualització determina que l'any 2003 la petjada ha estat encara superior: de 3,26 s'ha passat a 3,92 hectàrees per habitant. És a dir, cada habitant de Catalunya consumim gairebé 4 hectàrees de territori per satisfer les nostres necessitats

actuals i per mantenir el nivell de vida de què gaudim. Cada habitant de Catalunya, per si sol, consumim el territori de quatre camps de futbol.

Obviaré dir que, a més, són 4 hectàrees que no es troben físicament a Catalunya, perquè consumim petroli que ens ve de fora, perquè consumim gas que ens ve de fora, etc. etc.

És ètic, això? És ètic que visquem consumint recursos per sobre de la capacitat de regeneració del sistema natural del nostre planeta? És ètic que, qui tingui responsabilitat en l'àmbit polític d'una comunitat (és a dir, qui gestiona els afers col·lectius per delegació de la societat que l'ha escollit), és ètic, deia, que no actuï per a evitar les conseqüències d'aquesta manera de viure i no treballi per mirar de modificar el nostre sistema de vida?

Aquest era un apunt que volia fer sobre la petjada ecològica i el que significa. Nosaltres, habitants de Santa Coloma de Cervelló, de Sant Boi o de Torrelles de Llobregat també hi deixem empremta a aquesta petjada.

Una altra qüestió que vull comentar, i que té importància en aquests moments d'important sequera que pateix el nostre país, el tema de l'aigua. Voldria fer referència a una conversa que fa pocs dies vaig tenir amb el Josep Comellas, quan em va dir que una de les coses que li havien deixat mal gust de boca és el de no haver actuat d'alguna manera o d'una altra, des de les responsabilitats municipals, amb les piscines privades que s'hi fan en parcel·les unifamiliars. Perdona'm, Josep, per esmentar aquesta conversa i espero que no et sàpiga greu. Ho dic,

perquè jo també comparteixo aquest malestar personal per quan jo era responsable municipal a Torrelles de Llobregat. Ara, temes com aquest, prenen molta importància. L'octubre de l'any passat va sortir a la premsa escrita una notícia que deia que, dels 33 municipis de l'àmbit metropolità, els tres que més aigua consumien eren els de Begues, Sant Cugat i Torrelles de Llobregat amb 182 litres/habitant, 180 litres/habitant i 169 litres/habitant respectivament. Fixeu-vos-hi: Torrelles de Llobregat, un dels municipis que més residus recuperen i reciclen (l'any 2004 vam recuperar el 74,16% de residus, tres quartes parts dels que generàvem), també és un dels municipis que més aigua consumeixen. Aquí passa alguna cosa. Com pot ser que un ciutadà pugui ser molt conscient amb el problema dels residus i no ser-ho amb el de l'aigua? És evident que a Torrelles el gran consum d'aigua s'hi troba relacionat amb la proliferació d'urbanitzacions de vivendes unifamiliars, amb jardí i piscina, que es van començar a fer les dècades dels anys '70 del segle passat. Però, és ètic fer-nos responsables d'alguna cosa i no fer-ho amb unes altres? Tinc clar que, del total del consum d'aigua al nostre país, el 20% correspon a l'aigua domèstica i més d'un 65% ho és per l'agricultura, sent la resta consum industrial. En sóc conscient, però això no justifica que la ciutadania no hagi de saber les conseqüències de les seves accions. No per això ens hem de banyar cada dia en comptes de dutxar-nos, o hem de tenir els nostres jardins amb gespa en comptes de grama, que demana atencions hídriques molt més petites. Hi ha jardineria mediterrània, amb plantes i espècies autòctones que s'adapten a la nostra climatologia, però no són tan verdes. És ètic que la nostra parcel·la sigui d'un verd

espatarrant a base de menjar-nos camps de futbol de territori per consumir energia i recursos?

Quan vaig ser alcalde del municipi veí de Torrelles de Llobregat, vaig formar part del grup de persones que va impulsar un projecte de recollida d'escombraries que no fos només una altra manera de recollir-les minimitzant l'impacte sobre el medi, sinó que volia ser un projecte integral que tractés multitud d'aspectes relacionats amb la problemàtica de residus. Així vam tirar endavant el projecte "Residu Mínim". I això em va omplir i molt, donant sentit a la meva tasca de responsable públic perquè em permetia no ser només un gestor de problemes diaris i quotidians, cosa per altra banda molt important, sinó que em permetia implicar-me amb un projecte de gran contingut social i ambiental, que anava a treballar amb els hàbits i costums de les persones i que volia formar consciència crítica de la nostra condició de ciutadans. Cert és que vivim en un sistema econòmic que ens fa víctimes dels processos de producció, però també és cert que la ciutadania, en tant que consumidors, hem de desvetllar la nostra consciència. I el projecte "Residu Mínim" era una eina important en aquesta direcció. Però haig de reconèixer que, davant les dades del consum de l'aigua, una gran decepció m'ha envaït. Com pot ser que les mateixes persones que més reciclem de l'àrea metropolitana siguem les que més aigua consumim?

Per últim, i tenint en compte que en deu minuts no es pot tractar de tots els aspectes amb què podríem relacionar l'ètica amb la política ambiental, voldria fer referència a un article que ahir va publicar un diari i que es titula "Els promotors admeten que van rebentar el mercat. Segons

l'Associació de Promotors i Constructors d'Espanya, s'ha construït el doble del que era necessari". El president de la comissió tècnica de l'Associació de Promotors i Constructors d'Espanya (i no és qualsevol pelacanyes) va assegurar en unes jornades que en els últims deu anys s'ha construït a Espanya el doble d'habitatges del que calia, i que bona part d'aquests es van comprar com a inversió. Es parla i es justifica la construcció d'habitatges per l'augment de la demanda, perquè cada cop hi ha més divorcis i separacions, perquè cada cop hi ha més famílies monoparentals, etc. i resulta que els promotors i constructors ens diuen que han construït el doble del que caldria per satisfer la demanda. El problema de l'habitatge és un problema social de primera magnitud però, des del meu punt de vista, ho és sobretot per dues qüestions: perquè es tracta d'una inversió amb un cost que hipoteca famílies gairebé durant una generació, i perquè es tracta del consum del territori per a donar-li usos residencials en detriment d'altres usos que fins ara configuraven un paisatge específic a cada lloc. El procés d'urbanització fa irreversible el formigó i l'asfalt en un territori, fa irreversible la modificació del paisatge que ens envolta. És ètic, en aquestes circumstàncies, continuar apostant per models d'ocupació del territori de ciutat difusa, amb baixa ocupació i en superfície extensa? Per altra banda, és ètic continuar propiciant el creixement en àmbits macrocefals com l'àrea metropolitana de Barcelona, on s'hi concentra la meitat de la població de tot Catalunya? Aquest àmbit, ha de continuar creixent?

Per la meva experiència i des dels meus valors, qui assumeixi responsabilitats polítiques ha de treballar, a més

de per satisfer les necessitats immediates de la societat a la qual es deu, per canviar els valors de les persones que componen aquesta societat, fent-los coneixedors de les conseqüències del que fem cada dia, de com consumim, de com ens desplacem, de com consumim energia, ... de com vivim. Fent-los coneixedors i crítics! És per això que no acceptaré mai el discurs de qui diu que això ara no toca perquè s'apropen eleccions i no hem de molestar a la gent o que el que ara toca es fer promeses que generin titulars als diaris; no ho acceptaré perquè, en el fons, amb aquesta manera de fer, el que estem fent és apuntalar un sistema que no ajuda a crear ciutadans crítics i co-responsables de les decisions que es prenen per delegació.

Certament, estic convençut que caldria més ètica a la política. La qual cosa no vol dir que no n'hi hagi, però tampoc no vol dir que no n'hi falti.

Gràcies per l'atenció, i confio que el debat sigui ric i profitós.

Joan Ramell
Santa Coloma de Cervelló, 2 de febrer de 2008